

Pamiętki Macieja Aleksego Dawidowskiego „Alka”

Oto pas harcerski i grzałka. Są to pamiętki po Macieju Aleksym Dawidowskim pseudonim „Alek”, harcerzu 23. Warszawskiej Drużyny Harcerzy „Pomarańczarni”, absolwencie Gimnazjum i Liceum imienia Stefana Batorego w Warszawie. Pas był elementem wyposażenia munduru harcerza z lat 30-tych XX wieku. Na klamrze widoczny jest grawerunek: ZHP, czyli Związek Harcerstwa Polskiego oraz harcerska lilijka. „Alek” używał pasa również w czasie konspiracji, gdy pełnił służbę w podziemnej organizacji Szare Szeregi. Zastąpił w akcjach Organizacji Małego Sabotażu „Wawer” w Warszawie polegających na ośmieszeniu niemieckiego okupanta, przeciwdziałaniu jego propagandy i krzepieniu warszawiaków, między innymi namalował znak Polski Walczącej – Kotwicę na słupku przed cukiernią Lardellego przy ulicy Polnej. Przed świętami narodowymi 3 maja i 11 listopada zarzucał chorągiewki biało-czerwone na przewody tramwajowe.

Najsłynniejszym wyczynem „Alka” było usunięcie niemieckiej tablicy propagandowej z napisem „Dem grossen Astronomen Nikolaus Kopernikus” z Pomnika Mikołaja Kopernika (11 lutego 1942 roku), która znajduje się w zbiorach Muzeum Warszawy. Jako harcerz Grup Szturmowych Szarych Szeregów skonstruował grzałkę własnego pomysłu, która służyła do ogrzewania dłoni w czasie akcji dywersyjnej „Bracka” (2 lutego 1943 roku). Akcja ta miała na celu likwidację materiałów konspiracyjnych z mieszkania harcmistrza Jana Błońskiego z ulicy Brackiej 23, aresztowanego przez gestapo.

Kulminacyjnym wydarzeniem w działalności konspiracyjnej „Alka” był udział w Akcji pod Arsenalem (26 marca 1943 roku) polegającej na uwolnieniu 25 więźniów przewożonych z alei Szucha na Pawiak, wśród nich kolegę, harcerza Szarych Szeregów Jana Bytnara „Rudego”. Podczas odwrotu „Alek” został ciężko ranny w brzuch, mimo to kilkakrotnie rzutem granatów skutecznie powstrzymał niemiecką pogoń za konspiratorami. Zmarł 30 marca 1943 roku w Szpitalu Dzieciątka Jezus. Jako pierwszy z harcerzy został pośmiertnie odznaczony Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari, awansowany na stopień sierżanta podchorążego Armii Krajowej i podharcmistrza Szarych Szeregów. Jest jednym z trójki bohaterów upamiętnionych w książce „Kamienie na Szaniec” Aleksandra Kamińskiego, czytanej przez kilka pokoleń Polaków, lektury szkolnej, która doczekała się 26 wydań polskich oraz tłumaczeń w językach angielskim, czeskim i włoskim.